GENERALINIO ADVOKATO
MELCHIOR WATHELET IŠVADA,
pateikta 2015 m. kovo 26 d.[1]

Byla C-89/14

A2A SpA
prieš
Agenzia delle Entrate

(Corte suprema di cassazione (Italija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Valstybės pagalba — Sprendimas susigrąžinti neteisėtą pagalbą — Šiam susigrąžinimui taikytinų palūkanų apskaičiavimo metodas — Reglamentas (EB) Nr. 794/2004 — 11 straipsnis — Sudėtinės palūkanos — 13 straipsnis — Įsigaliojimo data — Nacionalinės teisės aktai su nuoroda į Reglamento (EB) Nr. 794/2004 nuostatas, kuriose numatyta taikyti sudėtines palūkanas — Nuostatos, netaikytinos sprendimui dėl susigrąžinimo ratione temporis — Bendrieji Sąjungos teisės principai“

I – **Įvadas**

1. Prašymas priimti prejudicinį sprendimą (jį Teisingumo Teismo kanceliarija gavo 2014 m. vasario 21 d.) pateiktas nagrinėjant *A2A SpA* (toliau – *A2A*) ir *Agenzia delle Entrate* (mokesčių administratorius) ginčą dėl pagalbos, 2002 m. birželio 5 d. Komisijos sprendimu 2003/193/EB[2] dėl valstybės pagalbos, kurią kaip atleidimą nuo mokesčių ir lengvatinėmis sąlygomis suteiktas paskolas Italija suteikė viešųjų paslaugų įmonėms, kurių didžioji dalis akcininkų yra viešieji asmenys, pripažintos neteisėta ir nesuderinama su bendrąja rinka, susigrąžinimo iš *A2A*.

2. Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 659/1999, nustatančio išsamias [SESV 108 straipsnio] taikymo taisykles[3], 14 straipsnio ir 2004 m. balandžio 21 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 794/2004, įgyvendinančio Tarybos reglamentą (EB) Nr. 659/1999[4] 9, 11 ir 13 straipsnių išaiškinimu.

3. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konkrečiai klausia, ar šiomis nuostatomis draudžiami tokie nacionalinės teisės aktai, kuriuose, darant nuorodas į Reglamento Nr. 794/2004 9 ir 11 straipsnius, įpareigojama apskaičiuojant palūkanas, mokėtinas už susigrąžintiną pagalbą, taikyti sudėtinių palūkanų metodą. Tačiau iš karto noriu pažymėti, kad pagal minėto reglamento 13 straipsnį, į kurį nacionalinės teisės aktuose nuorodos nėra, toks apskaičiavimo metodas netaikytinas nagrinėjamai pagalbai *ratione temporis*.

1 — Originalo kalba: prancūzų.

2 — OL L 77, 2003, p. 21.

3 — OL L 83, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 339.

4 — OL L 140, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 4 t., p. 3.

II – **Teisinis pagrindas**

A – *Sąjungos teisė*

1. Sprendimas 2003/193

4. 2002 m. birželio 5 d. Komisija priėmė sprendimą 2003/193, jo 2 ir 3 straipsniai suformuluoti taip:

„2 straipsnis

Atleidimas trejus metus nuo pelno mokesčio pagal 1995 m. gruodžio 28 d. Įstatymo Nr. 549 3 straipsnio 70 dalį ir 1993 m. rugpjūčio 30 d. Dekreto įstatymo Nr. 331, pertvarkyto 1993 m. spalio 29 d. Įstatymu Nr. 427, 66 straipsnio 14 dalį ir nauda, kurią bendrovės, kurių didžioji dalis akcininkų yra viešieji asmenys, įsteigtos pagal 1990 m. birželio 8 d. Įstatymą Nr. 142, dėl paskolų, suteiktų šioms bendrovėms remiantis 1986 m. liepos 1 d. Dekreto įstatymo Nr. 318, pertvarkyto iš dalies pakeičiant 1986 m. rugpjūčio 9 d. Įstatymu Nr. 488, 9 a straipsniu, yra valstybės pagalba, kaip ji suprantama pagal [SESV 107 straipsnio 1 dalį].

Ši pagalba yra nesuderinama su bendrąja rinka.

3 straipsnis

Italija imasi visų būtinų priemonių, kad iš pagalbos gavėjo būtų pareikalauta grąžinti 2 straipsnyje apibūdintą pagalbą, kuri jam buvo suteikta neteisėtai.

Pagalba turi būti susigrąžinama nedelsiant ir pagal nacionalinėje teisėje įtvirtintas procedūras, jeigu pagal jas galima faktiškai ir nedelsiant įvykdyti sprendimą.

Į susigrąžintiną pagalbą įskaitomos palūkanos, kurios apskaičiuojamos nuo to momento, kai gavėjui buvo suteikta neteisėta pagalba, iki jos faktinio grąžinimo. Palūkanos apskaičiuojamos pagal orientacinę palūkanų normą, taikomą regioninės pagalbos subsidijos ekvivalentui apskaičiuoti.“

5. Italijos Respublikai apie Sprendimą 2003/193 buvo pranešta 2002 m. birželio 7 d.

2. Reglamentas Nr. 659/1999

6. Šio reglamento 14 straipsnyje „Pagalbos išieškojimas“ įtvirtinta:

„1. Jeigu esant neteisėtai pagalbai priimami neigiami sprendimai, Komisija nusprendžia, kad suinteresuotoji valstybė narė turi imtis visų priemonių, kurios būtinos, kad pagalba būtų išieškota iš gavėjo (toliau – sprendimas išieškoti pagalbą). Komisija nereikalauja išieškoti pagalbos, jeigu tai prieštarautų bendrajam Bendrijos teisės principui.

2. Pagalbą, kurią reikia išieškoti pagal sprendimą išieškoti pagalbą, sudaro palūkanos, atitinkančios tam tikrą Komisijos nustatytą normą. Palūkanos mokamos nuo neteisėtos pagalbos išmokėjimo gavėjui dienos iki jos išieškojimo [susigrąžinimo] dienos.

3. Nepažeidžiant nei vieno [Europos Sąjungos] Teisingumo Teismo nurodymo pagal [SESV 278] straipsnį, pagalba išieškoma nedelsiant ir pagal atitinkamos valstybės narės nacionalinę teisę nustatytas procedūras, jeigu jos leidžia nedelsiant ir veiksmingai įvykdyti Komisijos sprendimą. Šiuo tikslu, kai bylą svarsto nacionaliniai teismai, suinteresuotosios valstybės narės, nepažeisdamos [Sąjungos] teisės, imasi visų priemonių, kurios numatytos jų atitinkamuose teisiniuose aktuose, įskaitant laikinąsias priemones.“

3. Reglamentas Nr. 794/2004

7. Reglamento Nr. 794/2004 9 ir 11 straipsniai yra V skyriuje „Neteisėtos pagalbos susigrąžinimo palūkanų norma“.

8. Šio reglamento 9 straipsnyje „Palūkanų normos nustatymo metodas“ nurodyta:

„1. Jei kitaip nenumatyta kokiame nors specialiame sprendime, valstybės pagalbos, suteiktos pažeidžiant [SESV 108 straipsnio 3 dalį], susigrąžinimui taikytina palūkanų norma – tai metinė procentinė norma, nustatoma kiekvieniems kalendoriniams metams.

<…>.“

9. Reglamento Nr. 794/2004 11 straipsnyje „Palūkanų taikymo metodas“ nurodyta:

„1. Taikoma toji palūkanų norma, kuri buvo taikoma tą dieną, kai neteisėta pagalba buvo perduota gavėjo dispozicijon.

2. Palūkanų norma taikoma pagrindinei sumai ir susikaupusioms palūkanoms iki tos dienos, kai pagalba bus susigrąžinta. Nuo susikaupusių palūkanų ankstesniaisiais metais skaičiuojamos palūkanos kiekvienais vėlesniaisiais metais.

3. Šio straipsnio 1 dalyje minėta palūkanų norma taikoma per visą laikotarpį, iki susigrąžinimo dienos. <…>.“

10. Reglamento Nr. 794/2004 13 straipsnis, esantis VI skyriuje „Baigiamosios nuostatos“, susijęs su šio reglamento įsigaliojimu. Pirmoje šio straipsnio pastraipoje numatyta, kad „šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*“. Penktoje šio straipsnio pastraipoje numatyta, kad „9 ir 11 straipsniai taikomi bet kuriam sprendimui dėl susigrąžinimo, apie kurį pranešama po šio reglamento įsigaliojimo“ (t. y. 2004 m. gegužės 20 d.), tačiau taip nėra šioje byloje nagrinėjamo Komisijos sprendimo, apie kurį pranešta 2002 m. birželio 7 d., atveju.

B – *Italijos teisė*

11. Civilinio kodekso 1283 straipsnyje nustatyta:

„Jei nenustatyta kitaip, palūkanos nuo nesumokėtų palūkanų skaičiuojamos tik nuo kreipimosi į teismą dienos arba pagal sutartį, sudarytą jau po jų mokėjimo termino, ir tik jeigu palūkanos yra susidariusios bent už šešis mėnesius.“

12. 2008 m. lapkričio 29 d. Dekreto įstatymo Nr. 185[5] dėl skubių priemonių namų ūkiams, darbui, užimtumui ir įmonėms remti, kuriuo siekiama iš dalies pakeisti nacionalinę strateginę antikrizinių priemonių programą ir kuris buvo pertvarkytas iš dalies pakeičiant 2009 m. sausio 28 d. Įstatymu Nr. 2[6] (toliau – Dekretas įstatymas Nr. 185/2008[7]), 24 straipsnio 4 dalyje numatyta:

„Palūkanos nustatomos pagal Reglamento (EB) Nr. 794/2004 V skyriaus nuostatas <…>.“

13. Corte suprema di cassazione (Kasacinis teismas) teigimu, tai, kad Dekreto įstatymo Nr. 185/2008 24 straipsnio 4 dalyje nurodomas tik Reglamento Nr. 794/2004 V skyrius, o ne kartu ir VI skyrius, kuriame yra 13 straipsnio penktos pastraipos pereinamojo laikotarpio nuostata, reiškia, kad nagrinėjamam susigrąžinimui turi būti taikomos sudėtinės palūkanos, net jeigu jis susijęs su Komisijos sprendimu, priimtu anksčiau, nei įsigaliojo šis reglamentas[8].

III – **Pagrindinės bylos ginčas ir prejudicinis klausimas**

14. A2A atsirado susijungus *ASM Brescia SpA* ir *AEM SpA*.

15. Nuo 1996 iki 1999 m., taikant nacionalinės teisės aktuose bendrovėms, kurių didžioji dalis akcininkų yra viešieji asmenys, numatytą lengvatinę sistemą, *ASM Brescia SpA* ir *AEM SpA* buvo atleistos nuo juridinių asmenų pelno mokesčio ir vietos pajamų mokesčio.

16. Šis atleidimas nuo mokesčių 2002 m. birželio 5 d. Sprendimu 2003/193 (apie jį pranešta 2002 m. birželio 7 d.) buvo pripažintas su bendrąja rinka nesuderinama neteisėta valstybės pagalba.

17. Sprendime *Komisija / Italija* (C-207/05, EU:C:2006:366) Teisingumo Teismas nusprendė, kad „per nustatytus terminus nesiėmusi priemonių, būtinų iš gavėjų susigrąžinti pagalbą, kuri pagal Sprendimą [2003/193] pripažinta neteisėta ir nesuderinama su bendrąja rinka, Italijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal šio sprendimo 3 ir 4 straipsnius“.

18. Priėmus minėtą sprendimą, Italijos teisės aktų leidėjas nusprendė reglamentuoti nagrinėjamos pagalbos susigrąžinimą, priimdamas būtent Dekreto įstatymo Nr. 185/2008 24 straipsnio 4 dalį, pagal kurią palūkanos turi būti apskaičiuojamos pagal Reglamento Nr. 794/2004 V skyriaus nuostatas, t. y. taikant sudėtinių palūkanų metodą.

5 — GURI, Nr. 280 paprastasis priedas, 2008 m. lapkričio 29 d.

6 — GURI, Nr. 22 paprastasis priedas, 2009 m. sausio 28 d.

7 — Reikia pažymėti, kad prašyme priimti prejudicinį sprendimą taip pat nurodomas 2007 m. vasario 15 d. Dekreto įstatymo Nr. 10, pertvarkyto iš dalies pakeičiant 2007 m. balandžio 6 d. įstatymu Nr. 46 dėl Bendrijos ir tarptautinių įsipareigojimų taikymo (toliau – Dekretas įstatymas Nr. 10/2007), 1 straipsnis „2006 m. birželio 1 d. Europos Bendrijų Teisingumo Teismo sprendimo, priimto byloje C-207/05, vykdymas. 2002 m. birželio 5 d. Komisijos sprendimo 2003/193/EB įgyvendinimas <...>“. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, Dekreto įstatymo Nr. 10/2007 1 straipsnis suformuluotas taip pat kaip ir Dekreto įstatymo Nr. 185/2008 24 straipsnio 4 dalis ir 2009 m. rugsėjo 25 d. Dekreto įstatymo Nr. 135 dėl skubių nuostatų Bendrijos įsipareigojimams įgyvendinti ir Europos Bendrijų Teisingumo Teismo sprendimams vykdyti, pertvarkyto iš dalies pakeičiant 2009 m. lapkričio 20 d. Įstatymu Nr. 166 (GURI, Nr. 274 paprastasis priedas, 2009 m. lapkričio 24 d.), 19 straipsnis. Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nepaaiškina šių trijų nuostatų sąsajų. Bet kuriuo atveju iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad atitinkama *Commissione Tributaria Regionale della Lombardia* sprendimo Nr. 99/19/10 (kuris yra apskųstas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui) dalis nurodo Dekreto įstatymo Nr. 185/2008 24 straipsnio 4 dalį. Taigi mano analizė bus daugiausia susijusi su pastarąja nuostata.

8 — Nors Dekreto įstatymo Nr. 185/2008 24 straipsnio 4 dalis neginčijamai taikoma pagal Sprendimą 2003/193 susigrąžintinai pagalbai, pažymiu, kad iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo apibūdintų nacionalinės teisės aktų nėra aišku, ar buvo taikytas sudėtinių palūkanų metodas, ar jį buvo numatyta taikyti tik pagal minėtą sprendimą susigrąžintinai pagalbai, o ne kitai neteisėtai pagalbai.

19. A2A pareiškė ieškinį *Commissione tributaria regionale della Lombardia* (Lombardijos regiono mokesčių komisija) dėl mokestinių pranešimų[9], apie kuriuos jai buvo pranešta[10] siekiant susigrąžinti mokesčius, kurių *ASM Brescia SpA* ir *AEM SpA* nesumokėjo dėl neteisėta pagalba pripažinto nagrinėjamo atleidimo nuo mokesčių.

20. Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad *Commissione Tributaria Regionale della Lombardia* sprendimu Nr. 99/19/10 konkrečiai nutarė, kad „palūkanos teisingai apskaičiuotos kaip sudėtinės palūkanos, nes tai buvo padaryta laikantis Dekreto įstatymo Nr. 185/2008 <...> 24 straipsnio 4 dalies, pagal kurią palūkanos turi būti apskaičiuojamos pagal Reglamento (EB) Nr. 794/2004 <…> V skyriaus nuostatas, tiesiog pripažinus praktiką, kurią Europos Komisija taiko bent nuo 1997 m.“

21. A2A apskundė tokį sprendimą *Corte suprema di cassazione*; visų pirma ji teigė, kad padariusi tokią išvadą *Commissione Tributaria Regionale della Lombardia* pažeidė „kartu taikomas Sprendimo 2003/193 3 straipsnio ir Reglamento (EB) Nr. 794/2004 13 straipsnio nuostatas“.

22. A2A daro išvadą, kad nacionalinės teisės aktai, priimti palūkanoms apskaičiuoti, t. y. Dekreto įstatymo Nr. 185/2008 24 straipsnis, prieštarauja Sąjungos teisei, kiek jame daroma nuoroda į Reglamentą Nr. 794/2004, kurio 9 ir 11 straipsniuose numatyta griežtesnė palūkanų apskaičiavimo tvarka, nei prieš tai patvirtintoji, o šio reglamento 13 straipsnio penktoje pastraipoje nurodyta, kad ši tvarka taikoma kiekvienam sprendimui susigrąžinti pagalbą, apie kurį pranešta po šio reglamento įsigaliojimo dienos (t. y. 2004 m. gegužės 20 d.), todėl ji netaikoma Sprendimui 2003/193.

23. Corte suprema di cassazione pažymi, jog, viena vertus, neatrodo, kad kurioje nors Sąjungos teisės nuostatoje valstybėms narėms būtų aiškiai uždrausta priimti tokią taisyklę, tačiau, kita vertus:

— Reglamente Nr. 794/2004 aiškiai numatyta, jog jame nustatytas palūkanų taikymo metodas taikomas sprendimams susigrąžinti pagalbą, apie kuriuos pranešta po jo įsigaliojimo datos,

— Sprendimo 2003/193 priėmimo dieną 2002 m birželio mėn. nei Sąjungos teisėje, nei Teisingumo Teismo praktikoje nebuvo nurodyta, kad palūkanos, taikytinos susigrąžinant pagalbą, turi būti apskaičiuojamos kaip sudėtinės palūkanos, o pagal Komisijos praktiką šiuo atžvilgiu būdavo daroma nuoroda į nacionalinės teisės nuostatas, ir

— Italijos teisėje visų piniginių prievolių, taigi ir skolų valstybei palūkanų apskaičiavimas palūkanoms (kapitalizacija) pripažįstamas tik neviršijant Italijos civilinio kodekso 1283 straipsnyje nustatytų ribų.

24. Tokiomis aplinkybėmis *Corte suprema di cassazione* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar [Reglamento Nr. 659/1999] 14 straipsnis ir [Reglamento Nr. 794/2004] 9, 11 ir 13 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad jais draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kuriose numatyta, kad susigrąžinant valstybės pagalbą pagal Komisijos sprendimą, apie kurį panešta 2002 m. birželio 7 d., palūkanos nustatomos pagal Reglamento (EB) Nr. 794/2004 V skyriaus nuostatas (konkrečiai jo 9 ir 11 straipsnius), taigi taikant sudėtinių palūkanų metodą?“

9 — Iš Teisingumo Teismo kanceliarijai pateiktos nacionalinės bylos medžiagos matyti, kad pagrindinė byla susijusi su tokiais mokestiniais pranešimais: avviso di accertamento Nr. R1P3101304/2009 IRPEG + ILOR 1996, avviso di accertamento Nr. TMB030200374/2009 IRPEG 1998, avviso di accertamento Nr. TMB030200379/2009 IRPEG 1999, avviso di accertamento Nr. TMB030200381/2009 IRPEG 1998, avviso di accertamento Nr. TMB030200382/2009 IRPEG 1999 ir avviso di accertamento Nr. R1P3100012/2009 IRPEG + ILOR 1997.

10 — Remiantis Teisingumo Teismo kanceliarijai pateikta nacionalinės bylos medžiaga ir prašymu priimti prejudicinį sprendimą, minėtuose mokestiniuose pranešimuose nurodytos palūkanos buvo apskaičiuotos pagal Reglamento Nr. 794/2004 V skyriaus nuostatas, į kurias daroma nuoroda Dekreto įstatymo Nr. 185/2008 24 straipsnio 4 dalyje.

IV – **Procesas Teisingumo Teisme**

25. Italijos vyriausybė, *A2A* ir Komisija pateikė rašytines pastabas. Nė viena iš suinteresuotųjų šalių neprašė surengti posėdžio, tad Teisingumo Teismas nusprendė priimti sprendimą jo nerengdamas.

V – **Analizė**

A – *Nuorodos į nacionalinę teisę siekiant apskaičiuoti palūkanas už laikotarpį prieš įsigaliojant Reglamentui Nr. 794/2004*

26. Corte suprema di cassazione pateiktu klausimu siekiama išsiaiškinti, ar Sąjungos teisėje draudžiamas nacionalinės teisės aktas, t. y. Dekretas įstatymas Nr. 185/2008, kuriame numatyta taikyti sudėtinių palūkanų metodą neteisėtos pagalbos susigrąžinimui darant nuorodą į Reglamentą Nr. 794/2004, kurio 11 straipsnyje nustatytas šis metodas, nors apie sprendimą susigrąžinti šią pagalbą Italijos Respublikai pranešta prieš šio reglamento įsigaliojimo dieną[11].

27. Neginčijama, kad pagal Reglamento Nr. 794/2004 13 straipsnio penktą pastraipą šio reglamento 9 ir 11 straipsniai netaikomi Sprendimui 2003/193 *ratione temporis*, nes apie jį Italijos Respublikai pranešta prieš įsigaliojant šiam reglamentui[12]. Todėl pagal Reglamentą Nr. 794/2004 sudėtinių palūkanų metodą neteisėtos pagalbos susigrąžinimui privaloma taikyti tik tuo atveju, jeigu apie sprendimą dėl susigrąžinimo buvo pranešta po šio reglamento įsigaliojimo dienos.

28. Tačiau priimdamas Dekreto įstatymo Nr. 185/2008 24 straipsnio 4 dalį Italijos teisės aktų leidėjas sąmoningai nusprendė taikyti sudėtinių palūkanų metodą pagal Sprendimą 2003/193 susigrąžintinai pagalbai, nors šis sprendimas ir buvo priimtas anksčiau, nei įsigaliojo Reglamento Nr. 794/2004 11 straipsnis. Be to, iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad Dekreto įstatymo Nr. 185/2008 24 straipsnio 4 dalyje nukrypstama nuo Italijos civilinio kodekso 1283 straipsnio, kuriame numatyta, kad palūkanos pagal sudėtinį metodą apskaičiuojamos tik tiksliai nustatytais atvejais ir tik labai griežtomis sąlygomis.

29. A2A mano, kad Reglamento Nr. 794/2004 13 straipsnio penktoje pastraipoje „nustatomas vienareikšmis laiko apribojimas“, ir kadangi Sprendimas 2003/193 „priimtas 2002 m. birželio 5 d., o Italijos Respublikai apie jį pranešta 2002 m. birželio 7 d., t. y. prieš įsigaliojant Reglamentui Nr. 794/2004 2004 m. gegužės 20 d., akivaizdu, kad paprasčiausiai vykdant šį sprendimą nuoroda į nagrinėjamą reglamentą (kuris įsigaliojo 2004 m.) negali pateisinti sudėtinių palūkanų (kurios numatytos tame reglamente) taikymo“.

1. Pagal Sąjungos teisę, galiojusią iki Reglamento Nr. 794/2004, nebuvo nustatytas joks sudėtinių palūkanų apskaičiavimo metodas

30. Reikia pripažinti, kad vien iš to, jog Reglamento Nr. 794/2004 11 straipsnis netaikomas Sprendimui 2003/193 *ratione temporis*, nesant kitos informacijos ir kai šio reglamento tekste šiuo klausimu nieko nenurodyta, negalima daryti išvados, kad Sąjungos teisėje yra draudžiami tokie nacionalinės teisės aktai, kuriuose numatyta, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamos neteisėtos pagalbos

11 — Reikia pažymėti, kad šis klausimas susijęs tik su nagrinėjamos neteisėtos pagalbos susigrąžinimui taikytinų palūkanų apskaičiavimo metodu, o ne su pačiu neteisėtos pagalbos susigrąžinimo su palūkanomis principu pagal Reglamento Nr. 659/1999 14 straipsnio 2 dalį. Iš tiesų 2009 m. birželio 11 d. sprendimu Bendrasis Teismas atmetė *AEM SpA* ir *ASM Brescia SpA* ieškinius, kuriais jos siekė panaikinti Sprendimo 2003/193 2 ir 3 straipsnius. Žr. sprendimus *ASM Brescia / Komisija* (T-189/03, EU:T:2009:193) ir *AEM / Komisija* (T-301/02, EU:T:2009:191), kurie padavus apeliacinį skundą patvirtinti atitinkamai sprendimais *A2A / Komisija* (C-318/09 P, EU:C:2011:856) ir *A2A / Komisija* (C-320/09 P, EU:C:2011:858).

12 — Žr. šios išvados 5 ir 10 punktus.

susigrąžinimui turi būti taikomas sudėtinių palūkanų metodas. Nors Reglamento Nr. 794/2004 13 straipsnio penktoje pastraipoje valstybės narės yra aiškiai įpareigotos taikyti sudėtinių palūkanų metodą susigrąžinant pagalbą nuo jame nurodytos datos, šios nuostatos tekste šio metodo nedraudžiama taikyti iki šios datos.

31. Be to, pažymiu, kad Sprendimo 2003/193 priėmimo ir pranešimo apie jį dieną - 2002 m. birželio mėn. - jokioje Sąjungos teisės nuostatoje nei Teisingumo Teismo ar Bendrojo Teismo praktikoje nebuvo nei įpareigojimo, nei draudimo pasirinkti konkretų neteisėtos pagalbos susigrąžinimui taikytiną palūkanų apskaičiavimo metodą [13].

32. Šiuo atžvilgiu reikia pažymėti, kad nors Reglamento Nr. 659/1999 14 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad „pagalbą, kurią reikia išieškoti pagal sprendimą išieškoti pagalbą, sudaro palūkanos, atitinkančios tam tikrą Komisijos nustatytą normą“, šioje nuostatoje nieko nepasakyta apie tai, ar šios palūkanos turi būti apskaičiuojamos paprastai, ar kaip sudėtinės palūkanos.

33. Be to, kalbant apie Sprendimą 2003/193, jo 3 straipsnyje numatyta, kad „pagalba turi būti susigrąžinama nedelsiant ir pagal nacionalinėje teisėje įtvirtintas procedūras, jeigu pagal jas galima faktiškai ir nedelsiant įvykdyti sprendimą“, ir kad „į susigrąžintiną pagalbą įskaitomos palūkanos, kurios apskaičiuojamos nuo to momento, kai gavėjui buvo suteikta neteisėta pagalba, iki jos faktinio grąžinimo“; „palūkanos apskaičiuojamos pagal orientacinę palūkanų normą, taikomą regioninės pagalbos subsidijos ekvivalentui apskaičiuoti“. Nepaisant to, kad Sprendime 2003/193 patikslinta informacija dėl palūkanų apskaičiavimo laikotarpio ir orientacinės normos [14], jame nieko nepasakyta apie tai, ar palūkanos [15] turi būti apskaičiuojamos pagal paprastų, ar pagal sudėtinių palūkanų metodą.

2. Sąjungos teisėje iki Reglamento Nr. 794/2004 siekiant apskaičiuoti palūkanas daroma nuoroda į nacionalinę teisę

34. Nors Sprendime *Komisija / Département du Loiret* (C-295/07 P, EU:C:2008:707, 83 punktas) Teisingumo Teismas pripažino, kad „neteisėtos pagalbos diskontavimo metodas yra materialinis, o ne procesinis klausimas“, iš šio sprendimo taip pat matyti, kad prieš priimant Reglamentą Nr. 794/2004, kadangi sprendime dėl susigrąžinimo nebuvo nieko pasakyta dėl to, ar susigrąžintiną pagalbą reikia diskontuoti taikant sudėtinių palūkanų normą, ar ne, neteisėtai išmokėtos pagalbos suma turi būti susigrąžinama pagal nacionalinės teisės nuostatas, įskaitant tas, kurios susijusios su skolų valstybei delspinigiais [16]. Taigi Teisingumo Teismas manė, kad tokia Komisijos nustatyta praktika buvo susijusi su palūkanų nustatymo ir jų apskaičiavimo pagal procedūrinius susigrąžinimo aspektus klausimu, ir šiuo atžvilgiu joje buvo daroma nuoroda į nacionalinę teisę [17]. Tame sprendime Teisingumo Teismas

13 — Šiuo klausimu žr. Sprendimą *Komisija / Département du Loiret* (C-295/07 P, EU:C:2008:707, 46 ir 82 punktai). Teisingumo Teismas to sprendimo 46 punkte pripažino, kad 2003 m. gegužės 8 d. Komunikate 2003/C 110/08 dėl palūkanų normų, taikomų susigrąžinant neteisėtą pagalbą (OL C 110, p. 21), „Komisija aiškiai pripažino, kad iškilo klausimas, ar šios palūkanos turi būti paprastos, ar sudėtinės, ir nusprendė, jog reikia skubiai priimti poziciją šiuo klausimu. Tada ji informavo valstybes nares ir suinteresuotąsias šalis, kad kiekviename sprendime, nurodančiame susigrąžinti neteisėtą pagalbą, kurį ji gali priimti ateityje, bus taikoma sudėtinė palūkanų norma“.

14 — Pagal analogiją žr. Reglamento Nr. 794/2004 9 straipsnį.

15 — Pagal analogiją žr. Reglamento Nr. 794/2004 11 straipsnį.

16 — Komisija „savo 1991 m. kovo 4 d. rašte valstybėms narėms SG(91) D/4577 nurodė, kad galutiniame sprendime, kuriame ji konstatuoja pagalbos nesuderinamumą su bendrąja rinka, „numatoma susigrąžinti neteisėtai jau išmokėtos pagalbos sumą, ir ji turi būti susigrąžinta pagal nacionalinės teisės nuostatas, įskaitant susijusiąsias su skolų valstybei taikomais delspinigiais, o palūkanos paprastai pradedamos skaičiuoti nuo nagrinėjamos neteisėtos pagalbos suteikimo dienos“. 2004 m. balandžio 30 d. Komunikatu dėl tam tikrų su valstybės pagalbos politika susijusių dokumentų nereikalingumo (OL C 115, 2004, p. 1) Komisija pranešė valstybėms narėms ir suinteresuotiems tretiesiems asmenims, kad nebeketina taikyti minėto rašto. Iš minėto komunikato matyti, kad „Komisijai priėmus <...> Reglamentą (EB) Nr. 794/2004 <…>, dauguma minėtų dokumentų tapo nebereikalingi. Šie dokumentai susiję su pareiga pranešti, pranešimo procedūromis, taip pat skubiais pranešimais, metinėmis ataskaitomis, terminais ir neteisėtos pagalbos susigrąžinimu“. Žr. Sprendimą *Komisija / Département du Loiret* (C-295/07 P, EU:C:2008:707, 83 ir 84 punktai).

17 — Šiuo klausimu žr. Sprendimą *Komisija / Département du Loiret* (C-295/07 P, EU:C:2008:707, 80–86 punktas).

pažymėjo, kad Prancūzijos teisėje nustatytas paprastos palūkanų normos taikymas. Todėl jis manė, jog nagrinėjamą sprendimą dėl susigrąžinimo reikia aiškinti taip, kad palūkanos už laikotarpį nuo šio sprendimo priėmimo iki pagalbos susigrąžinimo datos turi būti skaičiuojamos taikant paprastą palūkanų normą.

35. Todėl manau, kad Sprendimo 2003/193 3 straipsnyje numatant, kad nagrinėjama pagalba turi būti susigrąžinama pagal atitinkamos valstybės narės nacionalinėje teisėje numatytas procedūras, neatsakoma į klausimą dėl palūkanų apskaičiavimo metodo. Remiantis tuo darytina išvada, kad Italijos Respublika galėjo laisvai pasirinkti, ar taikyti paprastas, ar sudėtines palūkanas [18]. Norėčiau pridurti, kad nors Italijos teisės aktų leidėjas pasirinko nurodyti Reglamente Nr. 794/2004 numatytą metodą, vis dėlto jis niekaip neužsiminė apie ketinimą taikant šį metodą įvykdyti įsipareigojimą, kuris jam nustatytas pagal Sąjungos teisę.

B – *Ar Sąjungos teisėje nustatytos šios laisvės įgyvendinimo ribos?*

36. Šiuo atžvilgiu akivaizdu, kad Sprendimo 2003/193 3 straipsnyje įgyvendinamas Reglamento Nr. 659/1999 14 straipsnis, kuriame apibrėžiama valstybių narių taikoma neteisėtos pagalbos susigrąžinimo procedūra.

37. Iš tiesų pagal Reglamento Nr. 659/1999 14 straipsnio 1 dalį, jeigu esant neteisėtai pagalbai priimami neigiami sprendimai, Komisija nusprendžia, kad suinteresuotoji valstybė narė turi imtis visų priemonių, kurios būtinos, kad pagalba būtų susigrąžinta iš gavėjo. Toje dalyje taip pat priduriama, kad Komisija nereikalauja išieškoti pagalbos, jeigu tai prieštarautų bendrajam Sąjungos teisės principui.

38. Reglamento 14 straipsnio 3 dalies pirmajame sakinyje teigiama, kad pagalba išieškoma nedelsiant ir pagal atitinkamos valstybės narės nacionalinę teisę nustatytas procedūras, jeigu jos leidžia nedelsiant ir veiksmingai įvykdyti Komisijos sprendimą. Šiuo tikslu, kai bylą svarsto nacionaliniai teismai, suinteresuotosios valstybės narės, nepažeisdamos Sąjungos teisės, imasi visų priemonių, kurios numatytos jų atitinkamuose teisės aktuose, įskaitant laikinąsias priemones.

39. Reglamento Nr. 659/1999 14 straipsnio 3 dalyje nustatytos sąlygos tiesiog atspindi Teisingumo Teismo praktikoje įtvirtinto veiksmingumo principo reikalavimus [19]. Pagal šį veiksmingumo principą, kuris yra sukonkretintas nusistovėjusioje teismo praktikoje valstybės pagalbos srityje, valstybė narė, kuri pagal Komisijos sprendimą privalo išieškoti neteisėtą pagalbą, pagal procesinės autonomijos principą gali laisvai pasirinkti tvarką, kaip ji vykdys šią pareigą, tik jei pasirinktos priemonės nepažeis Sąjungos teisės tikslų ir veiksmingumo [20] ir jomis bus paisoma bendrųjų Sąjungos teisės principų ir pagrindinių teisių [21].

40. Todėl reikia patikrinti, ar taikant sudėtinių palūkanų metodą pagal nacionalinės teisės aktus, kurie yra nagrinėjami pagrindinėje byloje, nekenkiama Sąjungos teisės tikslams ir veiksmingumui ir nepažeidžiamos pagrindinės teisės ar Sąjungos teisės bendrasis principas. Iš tiesų valstybės narės, įgyvendindamos Sąjungos teisę [22], šiuo atveju – Reglamento Nr. 659/1999 14 straipsnio 1 dalį ir Sprendimo 2003/193 3 straipsnį, taip pat yra saistomos Sąjungos teisės sistemoje pripažintų bendrųjų principų.

18 — Mano nuomone, Sprendimo 2003/193 3 straipsnis, kurio formuluotė yra beveik tapati nuostatai, nagrinėtai Sprendime *Komisija / Département du Loiret* (C-295/07 P, EU:C:2008:707), konkrečiai susijęs su palūkanų taikymu procedūriniams pagalbos susigrąžinimo aspektams ir šiuo atžvilgiu jame daroma nuoroda į nacionalinę teisę.

19 — Žr. Sprendimą *Scott ir Kimberly Clark* (C-210/09, EU:C:2010:294, 20 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

20 — Sprendimas *Scott ir Kimberly Clark* (C-210/09, EU:C:2010:294, 21 punktas).

21 — Sprendimas *Komisija / Vokietija* (C-527/12, EU:C:2014:2193, 39 punktas).

22 — Sprendimas *Gerekens ir Procola* (C-459/02, EU:C:2004:454, 21 punktas).

1. Nagrinėjama priemonė atsižvelgiant į Sąjungos teisės valstybės pagalbos srityje veiksmingumą

41. Pagal nusistovėjusią teismo praktiką neteisėtos pagalbos panaikinimas ją susigrąžinant yra logiška išvados, kad pagalba nėra teisėta, pasekmė. Iš tiesų sugrąžindamas išmokėtą pagalbos sumą jos gavėjas rinkoje prieš konkurentus praranda įgytą pranašumą, ir atkuriama prieš pagalbos išmokėjimą buvusi padėtis [23].

42. Be to, kaip nurodyta Komunikate 2003/C 110/08, neteisėtos pagalbos poveikis yra „suteikti lėšų pagalbos gavėjui laikantis tų pačių sąlygų kaip ir suteikiant vidutinės trukmės paskolą be palūkanų. Todėl sudėtinių palūkanų taikymas atrodo būtinas siekiant užtikrinti, kad būtų visiškai panaikintas dėl tokios situacijos susidaręs finansinis pranašumas“ [24]. Remiantis tuo darytina išvada, kad, taikant sudėtines palūkanas, tiesiog diskontuojama gavėjui suteiktos neteisėtos pagalbos finansinė vertė.

43. Todėl tokie pagrindinėje byloje nagrinėjami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos įpareigojama susigrąžinti palūkanas, apskaičiuotas kaip sudėtinės palūkanos už suteiktą neteisėtą pagalbą ir kuriais siekiama panaikinti visą šitaip suteiktą finansinę naudą, įskaitant papildomą naudą [25], gali atkurti normalias konkurencijos sąlygas, iškreiptas suteikus nagrinėjamą neteisėtą pagalbą [26], ir taip užtikrinti Sąjungos teisės valstybės pagalbos srityje tikslus ir veiksmingumą.

2. Nagrinėjama priemonė atsižvelgiant į Italijos Respublikos neveikimą ir bendrųjų teisėtų lūkesčių apsaugos bei teisinio saugumo principų apsaugą

44. A2A pažymi, kad vėlavimą susigrąžinti pagrindinėje byloje nagrinėjamą pagalbą ir faktą, kad tai buvo padaryta tik po to, kai Italijos Respublikos įsipareigojimų neįvykdymas buvo konstatuotas Teisingumo Teismo sprendime *Komisija / Italija* (C-207/05, EU:C:2006:366), lėmė tik šios valstybės „neveikimas“. Todėl, *A2A* teigimu, sudėtinių palūkanų taikymas yra „netinkamas apmokestinimas“.

45. Šie argumentai nepriimtini.

46. Sudėtinių palūkanų taikymas nuo neteisėtos pagalbos gavimo dienos iki jos faktinio grąžinimo dienos tiesiog leidžia užtikrinti, kad šis grąžinimas atitiktų laiko atžvilgiu tikrąją *A2A* gautos pagalbos vertę [27]. Taigi negali būti ir kalbos apie mokestį ar „netinkamą apmokestinimą“.

47. A2A taip pat mano, kad „teisėtų lūkesčių apsauga neleidžia, kad dėl nacionalinės teisės aktų asmuo atgaline data netektų teisiškai saugomo lūkesčio, pagal kurį jo restitucijos pareigai taikomos tik paprastos palūkanos“. Ji dar pažymi, kad institucijų aktai ir nacionalinės priemonės, kuriomis šie aktai įgyvendinami, turi būti aiškūs ir numatomi, kad suinteresuotieji subjektai galėtų reikiamu laiku numatyti jų padarinius ir tiksliai žinoti jiems tenkančių pareigų apimtį. *A2A* teigimu, šis teisinio saugumo imperatyvas itin griežtai taikomas tuomet, kai dėl teisės aktų asmenys gali patirti finansinių išlaidų.

23 — Sprendimas *Unicredito Italiano* (C-148/04, EU:C:2005:774, 113 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

24 — Taip pat žr. Reglamento Nr. 794/2004 13 konstatuojamąją dalį, kurioje nurodyta, jog „galima manyti, kad valstybės pagalba mažina ją gavusios įmonės finansavimo poreikius per vidutinės trukmės laikotarpį. <...>“.

25 — Pagal analogiją žr. Sprendimą *Falck ir Acciaierie di Bolzano / Komisija* (C-74/00 P ir C-75/00 P, EU:C:2002:524, 159 punktas), kuriame Teisingumo Teismas pripažino, kad „ankstesnė padėtis nebūtinai gali būti atkurta, nebent pagalba susigrąžinama kartu su palūkanomis, skaičiuojamomis nuo pagalbos išmokėjimo dienos, o taikomos palūkanų normos atspindi rinkoje taikomas palūkanų normas. Kitaip pagalbos gavėjas išlaikytų bent tą naudą, kuri prilygsta beprocenčiam mokėjimui iš valstybės lėšų ar subsidijuojamai paskolai“.

26 — Žr. Sprendimą *Scott ir Kimberly Clark* (C-210/09, EU:C:2010:294, 22 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

27 — Žr. šios išvados 42 ir 43 punktus.

48. Nors apskritai teisinio saugumo principas, kuris yra vienas iš Sąjungos teisinėje sistemoje pripažįstamų principų ir taip pat įpareigoja valstybes nares joms įgyvendinant Sąjungos teisės aktus [28], „draudžia nustatyti, kad teisės aktas pradeda galioti anksčiau, nei buvo paskelbtas“ [29], priešingai nei teigia *A2A*, nemanau, kad pagrindinėje byloje nagrinėjami nacionalinės teisės aktai taikomi atgaline data.

49. Iš tiesų iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos negalima daryti išvados, tačiau šį klausimą dar turėtų pasiaiškinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kad pagal Dekretą įstatymą Nr. 185/2008 sudėtinių palūkanų metodas jau susigrąžintai pagalbai būtų taikomas atgaline data ar kad šis teisės aktas būtų įsigaliojęs anksčiau nei paskelbimo dieną. Pažymiu, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamų mokestinių pranešimų išsiuntimo dieną [30] Dekretas įstatymas Nr. 185/2008 jau buvo taikomas, nes jo 36 straipsnyje nustatyta, kad jis įsigalioja paskelbimo *Gazzetta Ufficiale della Repubblica italiana* dieną, t. y. 2008 m. lapkričio 29 d. [31]

50. Be to, nors sudėtinių palūkanų metodas, taikytas apskaičiuojant palūkanas nuo pagalbos, susigrąžintinos pagal Sprendimą 2003/193, sumos, prieš priimant Dekretą įstatymą Nr. 185/2008 tikrai nebuvo taikomas nei Sąjungos, nei Italijos teisėje, taigi nebuvo taikomas priimant šį sprendimą ir apie jį pranešant, vis dėlto remiantis nusistovėjusia teismo praktika darytina išvada, kad nauja norma nedelsiant taikoma būsimoms galiojant ankstesnei normai susiklosčiusios situacijos pasekmėms [32].

51. Kadangi pagrindinėje byloje nagrinėjama pagalba nebuvo susigrąžinta ir minėti mokestiniai pranešimai dėl jos nebuvo pateikti iki Dekreto įstatymo Nr. 185/2008 paskelbimo, negalima manyti, kad šio Dekreto įstatymo 24 straipsnio 4 dalis daro poveikį šiai situacijai, kuri susiklostė prieš jam įsigaliojant.

52. Remiantis tuo darytina išvada, kad negalima pritarti *A2A* pastaboms, susijusioms su sudėtinių palūkanų metodo taikymu atgaline data ir teisėtų lūkesčių bei teisinio saugumo principų pažeidimu.

53. Dar norėčiau pažymėti, kad paskelbus Dekretą įstatymą Nr. 185/2008 sudėtinių palūkanų metodo taikymas apskaičiuojant palūkanas, mokėtinas už pagalbą, susigrąžintiną pagal Sprendimą 2003/193, tapo aiškus ir asmenys galėjo numatyti jo taikymą.

C – *Nagrinėjama priemonė atsižvelgiant į pagrindines teises*

54. Pirmiausia, kaip ir Komisija, norėčiau pažymėti, kad, susigrąžinant pagalbą su palūkanomis, apskaičiuojamomis kaip sudėtinės palūkanos, griežtai siekiama tik atkurti buvusią teisinę padėtį, todėl tokie nacionalinės teisės aktai, kaip nagrinėjamieji pagrindinėje byloje, nėra sankcija [33] ir jų negalima laikyti neproporcingais SESV 107 ir 108 straipsniuose nustatytiems tikslams [34]. Be to, yra aišku, kad, nesant tokios sankcijos, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 49 straipsnis, pagal kurį „negali būti skiriama griežtesnė bausmė negu ta, kuri buvo taikoma nusikalstamos veikos padarymo metu“, yra netaikomas.

28 — Šiuo klausimu žr. Sprendimą *Gerekens ir Procola* (C-459/02, EU:C:2004:454, 21–24 punktai).

29 — Žr. Sprendimą *Nyderlandai / Taryba* (C-110/97, EU:C:2001:620, 151 punktas ir jame nurodyta teismo praktika). Be to, pagal nusistovėjusią teismo praktiką, siekiant užtikrinti teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principų paisymą, materialinės Sąjungos tesės normos turi būti aiškinamos taip, kad jos taikomos iki jų įsigaliojimo susiklosčiusioms situacijoms, tik jeigu iš jų teksto, tikslų ar bendros struktūros akivaizdžiai matyti, kad joms turi būti pripažintas toks poveikis [šiuo klausimu taip pat žr. Sprendimą *Pokrzeptowicz-Meyer* (C-162/00, EU:C:2002:57, 49 punktas)].

30 — Atrodo, kad šie mokestiniai pranešimai buvo pateikti 2009 m., tačiau tai dar turėtų patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Žr. šios išvados 9 išnašą.

31 — Kadangi Dekretas įstatymas Nr. 10/2007 įsigaliojo 2007 m. vasario 16 d., mano analizė taikoma jo 1 straipsniui *mutatis mutandis*. Žr. šios išvados 7 išnašą.

32 — Sprendimas *Pokrzeptowicz-Meyer* (C-162/00, EU:C:2002:57, 50 punktas ir nurodyta teismo praktika).

33 — Pagal analogiją žr. Sprendimą *Belgija / Komisija* (C-75/97, EU:C:1999:311, 65 punktas).

34 — Žr. Sprendimą *Diputación Foral de Vizcaya ir kt. / Komisija* (C-471/09 P- C-473/09 P, EU:C:2011:521, 100 punktas).

55. Antra, reikia išanalizuoti *A2A* argumentą, susijusį su diskriminacija.

56. A2A teigimu, pagalbą gavusių įmonių, kurioms buvo skirti Dekreto įstatymo Nr. 185/2008 24 straipsniu grindžiami įsakymai dėl išieškojimo, padėtis buvo kitokia ir mažiau palanki nei įmonių, kurioms skirti sprendimai susigrąžinti pagalbą, priimti tuo pat metu kaip Sprendimas 2003/193 arba anksčiau [35], nes susigrąžinant pagalbą joms nebuvo taikomos sudėtinės palūkanos.

57. Nors vienodo požiūrio principas yra bendrasis Sąjungos teisės principas, įtvirtintas Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 20 ir 21 straipsniuose [36], iš nusistovėjusios teismo praktikos aišku, jog pagal šį principą reikalaujama, kad panašios situacijos nebūtų vertinamos skirtingai, o skirtingos – vienodai, jei toks vertinimas negali būti objektyviai pagrįstas. Skirtingoms situacijoms būdingus elementus ir jų panašumą reikia, be kita ko, apibrėžti ir įvertinti atsižvelgiant į Sąjungos teisės akto, kuriuo nagrinėjamas skirtumas nustatytas, dalyką ir tikslą. Be to, reikia atsižvelgti į srities, kuriai nagrinėjamas aktas priklauso, principus ir tikslus. Tokio požiūrio taip pat reikia *mutatis mutandis* laikytis atliekant vertinimą, ar nacionalinės priemonės, kuriomis įgyvendinama Sąjungos teisė, atitinka vienodo požiūrio principą [37].

58. Nors Dekreto įstatymo Nr. 185/2008 24 straipsnio 4 dalis suformuluota abstrakčiai ir yra bendro pobūdžio, vis dėlto iš tam tikros Teisingumo Teismui pateiktoje bylos medžiagoje esančios informacijos aišku, kad ji buvo priimta būtent siekiant reglamentuoti pagalbos, pripažintos neteisėta Sprendimu 2003/193, susigrąžinimą [38]. Be to, prašyme priimti prejudicinį sprendimą, *A2A* ir Italijos vyriausybės pastabose pabrėžiami Dekreto įstatymo Nr. 185/2008 24 straipsnio 4 dalyje (sudėtinės palūkanos) ir Italijos civilinio kodekso 1283 straipsnyje (paprastos palūkanos) nustatyto palūkanų apskaičiavimo metodo skirtumai [39]. Taip pat iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodytų nacionalinės teisės aktų nėra aišku, ar sudėtinių palūkanų metodas buvo taikomas, ar numatytas taikyti tik pagalbai, susigrąžintinai pagal Sprendimą 2003/193, ir ne kitai neteisėtai pagalbai [40].

59. Dar norėčiau pažymėti, kad Italijos vyriausybė savo pastabose nepaaiškina, kodėl nacionalinės teisės aktų leidėjas nusprendė Reglamente Nr. 794/2004 numatytą apskaičiavimo metodą taikyti tik susigrąžinimo veiksmams, grindžiamiems Sprendimu 2003/193. Ji tik pažymi, kad nacionalinės teisės aktais siekiama atkurti padėtį, buvusią iki neteisėtos pagalbos, ir kad „nors bendrojoje vidaus teisės normoje (t. y. civilinio kodekso 1283 straipsnyje) įtvirtintas principas, jog paprastai taikomos paprastos palūkanos, remiantis specialiosiomis taisyklėmis, kuriomis reglamentuojamas valstybės pagalbos susigrąžinimas vykdant Sprendimą 2003/193, taikomas priešingas principas, pagal kurį taikomos sudėtinės palūkanos“.

60. Kaip jau paaiškinau, tokiais nacionalinės teisės aktais, kurie nagrinėjami pagrindinėje byloje ir pagal kuriuos apskaičiuojant palūkanas už susigrąžintiną pagalbą įpareigojama taikyti sudėtinių palūkanų metodą, tikrai siekiama tik atkurti padėtį, buvusią iki neteisėtos pagalbos išmokėjimo, ir panaikinti visą iš šios pagalbos gautą finansinę naudą, turinčią antikonkurencinį poveikį. Iš tiesų įpareigojant taikyti šį metodą teisės aktais įmonei neleidžiama išlaikyti naudos, prilygstančios beprocentei paskolai [41].

35 — *A2A* teigimu, Italijos Respublika netaikė sudėtinių palūkanų susigrąžindama pagalbą vykdant 2000 m. liepos 12 d. Komisijos sprendimą 2000/668/EB dėl valstybės pagalbos, kurią Italija mokesčių lengvatų forma pagal Italijos įstatymą Nr. 549/95 suteikė laivų statybos sektoriaus įmonėms (OL L 279, p. 46).

36 — Sprendimas *Guardian Industries ir Guardian Europe / Komisija* (C-580/12 P, EU:C:2014:2363, 51 punktas).

37 — Sprendimas *IBV & Cie* (C-195/12, EU:C:2013:598, 50, 52 ir 53 punktai).

38 — Dekreto įstatymo Nr. 10/2007 1 straipsnio pavadinimas yra „2006 m. birželio 1 d. Europos Bendrijų Teisingumo Teismo sprendimo, priimto byloje C-207/05, vykdymas. 2002 m. birželio 5 d. Komisijos sprendimo 2003/193/EB įgyvendinimas <...>“. Taip pat žr. šios išvados 7 išnašą.

39 — Žr. šios išvados 22 punktą.

40 — Žr. šios išvados 8 išnašą.

41 — Žr. šios išvados 41 ir 43 punktus.

61. Taigi norint veiksmingai taikyti SESV 107 ir 108 straipsnius būtina, kad valstybė narė galėtų pritaikyti palūkanų už neteisėtą pagalbą apskaičiavimo metodą ir taip panaikintų visą iš pagalbos gautą finansinę naudą, taip pat, kad tokiais teisės aktais, kuriais pakeičiami ankstesni teisės aktai, nebūtų pažeistas vienodo požiūrio principas.

62. Taigi dėl to, kad pagalbą gavusios įmonės, kurioms buvo skirti Dekreto įstatymo Nr. 185/2008 24 straipsniu grindžiami įsakymai dėl išieškojimo, atsidūrė kitokioje ir mažiau palankioje padėtyje nei įmonės, numatytos Italijos Respublikai skirtuose sprendimuose susigrąžinti pagalbą, priimtuose anksčiau už Sprendimą 2003/193, vienodo požiūrio principas nebuvo pažeistas [42].

63. Galbūt sprendimų susigrąžinti pagalbą, kurie priimti tuo pat metu kaip sprendimai, grindžiami Sprendimu 2003/193, ar vėliau už juos, ir kuriems dar netaikomas Reglamentas Nr. 794/2004, atveju yra kitaip, tačiau prašyme priimti prejudicinį sprendimą nėra pakankamai informacijos galimos diskriminacijos realumui šiuo atžvilgiu įvertinti.

64. Kadangi Teisingumo Teismas neturi konkrečios informacijos nei apie kitus sprendimus susigrąžinti pagalbą, priimtus tuo pat metu ar vėliau, nei apie galimus kriterijus, kuriais grindžiama ši galima diferenciacija ir, jei taikytina, apie jų pateisinimą, šį klausimą, remdamasis šioje išvadoje pateiktais principais, turi išnagrinėti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

65. Jeigu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konstatuotų, kad *A2A* tikrai patyrė nepagrįstą diskriminaciją, jam reikėtų imtis taisomųjų priemonių, kurias būtina taikyti siekiant panaikinti šią diskriminaciją, laikantis nacionalinės procedūros. Kitaip tariant, kad būtų veiksmingai taikomas bendrasis lygybės principas, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, neatsisakydamas taikyti palūkanų, turėtų netaikyti sudėtinių palūkanų metodo apskaičiuojant palūkanas iš *A2A* susigrąžintinos pagalbos.

VI – **Išvada**

66. Atsižvelgdamas į išdėstytus argumentus, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Corte suprema di cassazione* pateiktą prejudicinį klausimą:

1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 659/1999, nustatančio išsamias [SESV 108] straipsnio taikymo taisykles, 14 straipsnį, 2004 m. balandžio 21 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 794/2004, įgyvendinančio Tarybos reglamentą Nr. 659/1999, 9, 11 ir 13 straipsnius ir bendruosius Sąjungos teisės principus reikia aiškinti taip, kad pagal juos nedraudžiami tokie nacionalinės teisės aktai, kuriuose, kiek tai susiję su valstybės pagalbos susigrąžinimu priėmus Komisijos sprendimą [apie kurį pranešta 2002 m. birželio 7 d.], numatyta, kad palūkanos nustatomos taikant sudėtinių palūkanų metodą.

42 — Tai, kad Italijos Respublika pagal procesinės autonomijos principą taiko sudėtinių palūkanų metodą, o kitos valstybės narės taiko paprastų palūkanų metodą, priešingai *A2A* pastaboms, nereiškia vienodo požiūrio principo pažeidimo. Iš tiesų procesinės autonomijos principas reiškia, kad skirtingose valstybėse narėse neteisėtos pagalbos gavėjai gali būti vertinami skirtingai, nes jų padėtis nėra panaši, aišku, jeigu tik šie skirtumai nekenkia Sąjungos teisės veiksmingumui.